

Prema planu Svjetske banke, bugarska vlada započela je proces “potpune liberalizacije” energetskog tržišta. Taj postupak uključuje ukidanje svih regulacija vezanih uz cijene energenata, kako onih koje proizvođačima plaćaju distributeri, tako i onih koje potrošači plaćaju distributerima. Tržište električnom energijom u toj zemlji već je godinama u rukama triju privatnih tvrtki od kojih svaka drži legalni monopol u jednom dijelu zemlje. Proizvodnja struje je pak, zbog znatno većih iznosa nužnih ulaganja, djelomično u državnom, a djelomično u vlasništvu stranih privatnih investitora koji međutim uživaju snažnu državnu potporu.

Situacija privatnog monopola dovela je 2013. godine do naglog i strahovitog rasta cijena struje koji je izazvao val samoubojstava i prosvjede koji su naposljetku prouzročili pad vlade. Nakon tog iskustva, parlament je ovlastio Komisiju za energetsku i vodnu regulaciju da regulira cijene energenata. Očekivano, potez je izazvao nezadovoljstvo privatnih distributera koji su svoje interese pokušali braniti i na investicijskim sudovima. Suočena s ozbiljnim pritiscima, vlada je nastojala nadoknaditi profit distributerima smanjivanjem cijene po kojoj im državni proizvođači prodaju struju.

Državno subvencionirana prilagodba

No to dakako nije bio održiv model, prije svega zato što je zahtijevao stalna i velika državna ulaganja u mrežu nacionalnih proizvođača koji su poslovali s gubicima. Stoga je u suradnji sa Svjetskom bankom i uz potporu Europske komisije napravljen plan karikaturalno nazvan “potpunom liberalizacijom”, jer je termin liberalizacija već korišten za raniju uspostavu privatnih monopola. Dakako, model je daleko od “potpunog” jer između ostalog predviđa nastavak državne garancije za stabilnost opskrbe što znači da će država opet biti odgovorna za krpanje manjaka kod proizvođača. Riječ je dakle o nacionalizaciji gubitaka i privatizaciji profita.

Također, država se obavezuje da subvencionira “energetski ugroženo stanovništvo” koje bi prema nekim predviđanjima moglo brojati preko milijun ljudi, odnosno oko 15% stanovništva. Petogodišnje smanjenje cijena energije tako će dobiti penzioneri stariji od 70 godina koji žive sami, devedesetpostotni invalidi i druge kategorije čiju će listu sastaviti nadležno ministarstvo. Subvencionirat će im se međutim samo 100kWh mjesečno odnosno 150kWh onima koji se i griju na struju. Usporedbe radi, prosječno kućanstvo u Hrvatskoj mjesečno potroši više od 300 kWh. Mjera je međutim ionako privremena, državno subvencionirana prilagodba na znatno više cijene.

izvor: bilten.org